

Havaintoja sosiaalisen kuntoutuksen vaikutuksista Aikuisväestön hyvinvointimittari –pilotissa: Tiivistelmä tuloksista

Rosa Hossain-Karhu ja Tytti Hytti

Socca

Pääkaupunkiseudun
sosiaalialan osaamiskeskus

2.6.2023

Pilotin tutkimuskysymykset

- Määrällinen aineisto
  - Millainen on sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaiden hyvinvointi?
  - Millaisia hyvinvoinnin muutoksia asiakkuuden aikana tapahtuu?
- Laadullinen aineisto
  - Millaisia tavoitteita asiakkuudelle asetetaan ja mitä keinoja työskentelyssä on käytössä?
  - Kuinka hyvin tavoitteet toteutuvat asiakkaiden mielestä?
  - Mitkä tekijät edistävät tai hidastavat muutoksen saavuttamista?

Menetelmät

- Aikuisväestön hyvinvointimittarin ja taustatietolomakkeen täyttö osana sosiaalisen kuntoutuksen asiakastyötä
- Taustatietolomake
  - demografiset tiedot
  - avokysymykset: sosiaalisen kuntoutuksen tavoitteet, keinot, tavoitteiden toteutuminen, tavoitteiden saavuttamista edistävät & hidastavat tekijät
- 1. mittaus ja lomakkeen täyttö asiakkuuden alkuvaiheessa
- 2. mittaus ja lomakkeen täyttö noin 6 kk ensimmäisestä kerrasta tai tilanteen mukaan

Aikuisväestön hyvinvointimittari

- Kehitetty erityisesti aikuissosiaalityön tilannearvioinnin tueksi. Käytössä paperilomake ja Apotti-integroitu sähköinen lomake.
- 27 kysymystä, jotka painottuvat elämän olosuhteisiin ja niiden merkitykseen vastaajan hyvinvoinnille
- Vastausvaihtoehdot elämäntilannetta kuvaavia väitteitä
- Vastauksissa kolmi-/viisiportainen asteikko
- Mittarin skaala: **negatiivinen arvio** (heikentää hyvinvointia), **neutraali arvio** (ei vaikuta hyvinvointiin), **positiivinen arvio** (vahvistaa hyvinvointia)

Hyvinvointimittarin osa-alueet

Petteri Paasio, 2017

Aineisto ja analyysi 1/2

- 1. mittauksia kertyi 62, 2. mittauksia 36
- Analyysin n = 33 (53% 1. mittaukseen osallistuneista)
- 2. mittauksen ajankohdat vaihtelivat 3 ja 13 kk välillä 1. mittauksesta (keskiarvo 6 kk, KH 2,5)
  - Toisen mittauksen jälkeen asiakkuus vaikutti jatkuvan vähintään 70%:lla vastaajista

Aineisto ja analyysi 2/2

- Tarkastelimme ryhmätasolla erityisesti yleisimpiä hyvinvoinnin haasteita (negatiivinen itsearvio/ muuttuja) ja voimavaroja (positiivinen itsearvio/ muuttuja) sekä seurantajakson aikaisia muutoksia vastausjakaumissa
- Muuttujakohtaisessa analyysissä tarkastelimme myös erikseen niitä vastaajia, joilla hyvinvoinnin lähtötaso oli negatiivinen
- Lisäksi tarkasteltiin vastaajakohtaisesti negatiivisten arvioiden kokonaismäärän kehitystä
- Avovastaukset käsiteltiin pääosin omana aineistonaan

Huomioitavaa

- Hyvinvointimittari on toistaiseksi validoimaton, ensisijaisesti asiakastyön tueksi kehitetty itsearviointimittari
  - Ei toimintakyvyn mittari; muutosherkkyys?
  - Ei viitearvoja saatavilla
  - Muuttujakohtainen tarkastelu
  - Kuvaileva analyysi
- Tilastollista merkitsevyyttä ei tarkasteltu
- Pilotissa ei käytetty vertailuasetelmaa
- Osallistujien valikoituminen - yleistettävyyys?
- (Tiimikohtaiset) vastaajamäärät pieniä

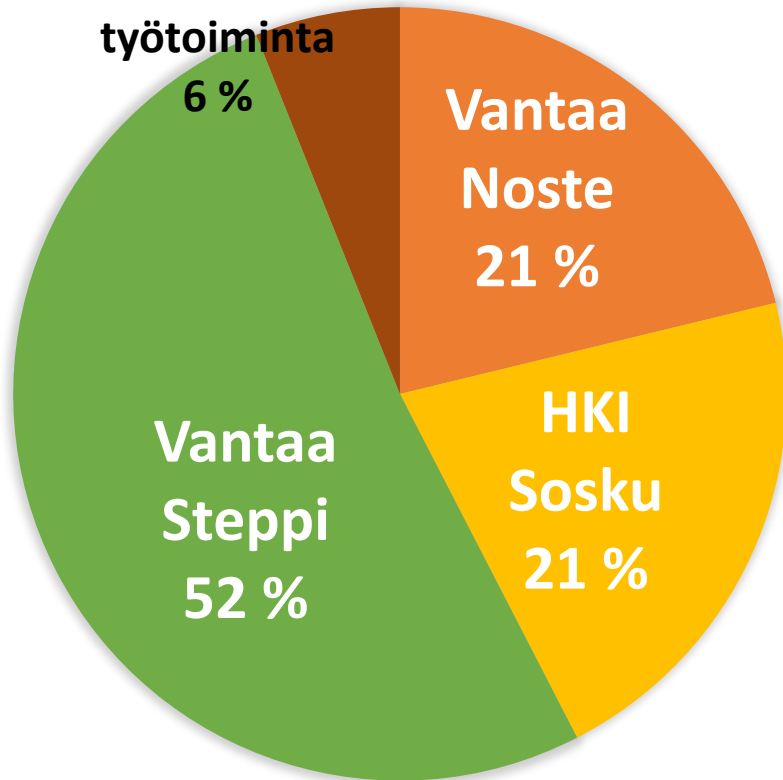

Mistä palvelusta vastaajat tulevat?

SOSIAALISEN KUNTOUTUKSEN PALVELU

HKI vammaisten henkilöiden
työtoiminta

Vantaa Steppi – sosiaalisen kuntoutuksen tiimi, yksilöohjausta ja ryhmätoimintaa

Vantaa Noste – sosiaalisen kuntoutuksen moniammatillinen tiimi, yksilöohjausta, kotiin vietävää tukea ja ryhmätoimintaa

HKI SosKu – sosiaalisen kuntoutuksen tiimi, yksilöohjausta ja ryhmätoimintaa

HKI vammaisten henkilöiden työtoiminta – yksilöohjausta ja työtoimintaa

Tulokset: Sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaiden taustaprofiili ja hyvinvointi 1/2

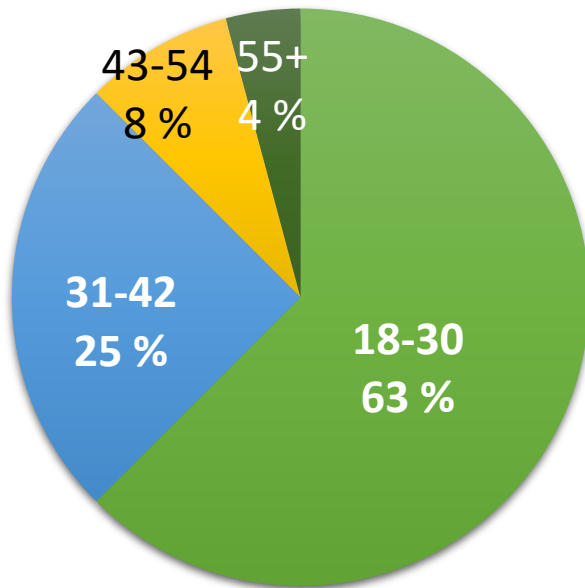
- Yli puolet (63%) vastaajista oli alle 30-vuotiaita. Valtaosa oli yksinasuvia ja työelämän ulkopuolella olevia
- Lähes kahdella kolmesta oli voimavaroja suhteellisesti enemmän kuin haasteita
- Noin neljänneksellä vastaajista oli elämässään enemmän hyvinvointia kuormittavia kuin sitä vahvistavia osa-alueita ja ongelmat olivat laaja-alaisia

Tulokset: Sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaiden taustaprofiili ja hyvinvointi 2/2

- Vastaajien tyypillisiä hyvinvoinnin voimavaroja olivat itsearvioiden mukaan: perhe ja ystävät, päihdeongelmien vähäisyys, hyvä kielitaito, uusien asioiden oppimisen positiivinen merkitys sekä riittävä tieto sote-palveluista
- Hyvinvointia kuormittavia muuttujia olivat yleisimmin psyykinen terveys (91%), arjen sujuminen (67%) sekä fyysinen terveys (58%)

Vastaajien taustatiedot (n=33)

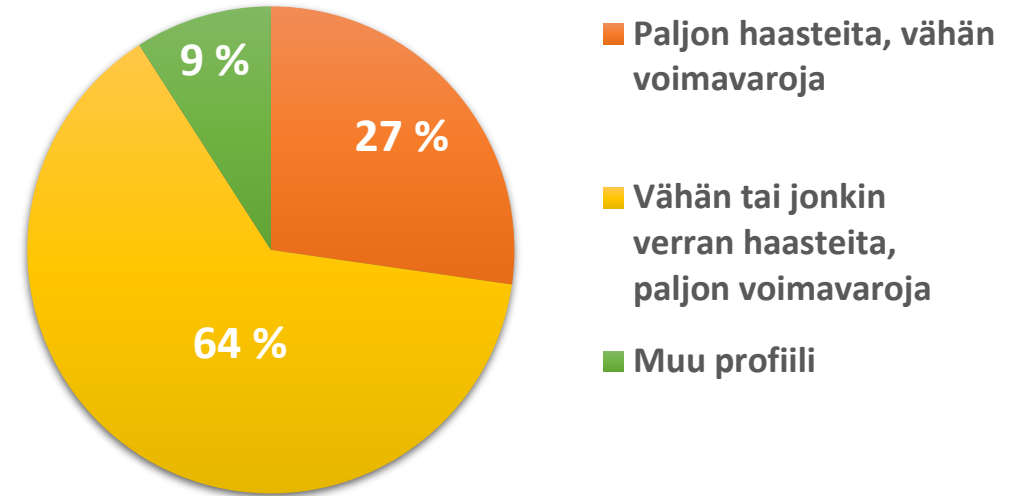
IKÄJAKAUMA

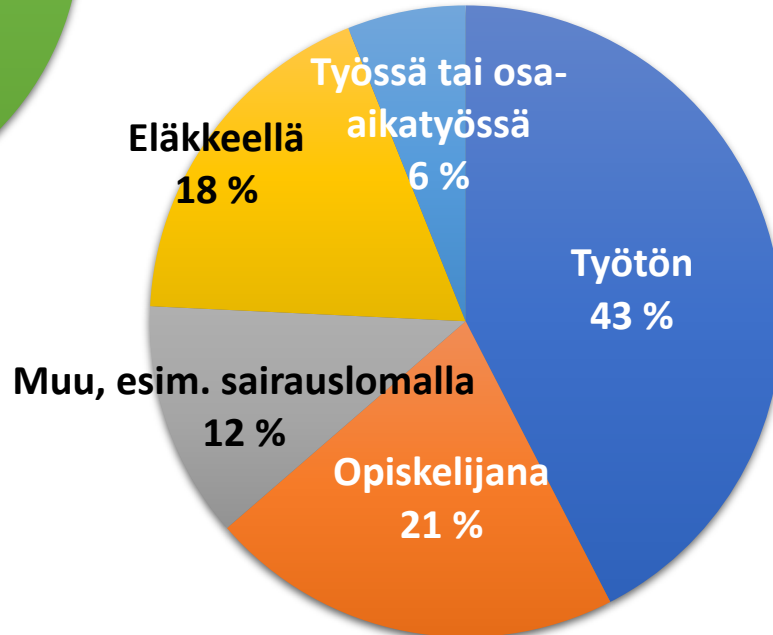
SUKUPUOLIJAKAUMA

sukupuoli	prosentti
mies	52 %
nainen	36 %
muu	12 %

HYVINVOINTIPROFIILI

PÄÄASIALLINEN TOIMINTA

Hyvinvoinnin haasteet, n=33 vs. n=62
 Hieman useammalla 2. mittaukseen osallistuneella psyykkiseen hyvinvointiin (+17%), arkielämän sujuvuuteen (+15%) ja tulevaisuudennäkymiin (+15%) liittyviä haasteita

Tulokset: hyvinvoinnin muutokset seurantajaksolla 1/3

- Hyvinvointia heikentävien muuttujien kokonaismäärä lievittyi selvästi noin 60%:lla vastaajista
- Yleisin huomattava muutos parempaan näkyi vastaajien suhtautumisessa tulevaisuuteen: tulevaisuuteen myönteisesti suhtautuvien osuus kasvoi 36%:sta 64%:iin. Vastaavasti tulevaisuuteen kielteisesti suhtautuvien osuus laski 52%:sta 27%:iin
- Myös kokemus muiden suhtautumisesta itseän parani suhteellisen monilla

Tulokset: hyvinvoinnin muutokset seurantajaksolla 2/3

- Positiivista muutosta tapahtui myös vähemmän yleisten hyvinvointia heikentävien tekijöiden kohdalla, ml. kokemus omasta asuinympäristöstä, vapaa-ajan sujuminen, sote-palveluihin liittyvän tiedon riittävyys ja kokemus sote-palveluista
- Vähemmän yleisten haasteiden osalta yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden kokemuksissa ei havaittu positiivista muutosta, vaikka vastaajat kokivatkin useammin välittämistä tai arvostamista

Tulokset: hyvinvoinnin muutokset seurantajaksolla 3/3

- Vastaajien joukossa yleiset arkeen, terveyteen ja minäkuvaan liittyvät negatiiviset arviot eivät useimmilla lieventyneet, tai mittari ei ollut herkkä näiden muutoksille
- Muutosta hidastaviksi tekijöiksi nimettiin yleisimmin toimintakyky, mielenterveyden ongelmat ja muun palvelujärjestelmän puutteet
- Tästä huolimatta vastaajat kokivat saavuttaneensa asettamansa tavoitteet sosiaalisen kuntoutuksen työskentelylle joko kokonaan tai osittain
- Nimetyt työskentelyn tavoitteet liittyivät yleisimmin arjen hallintaan

Tulokset: muutosta edistävät tekijät

- Vaikuttavista keinoista noin kolmasosa vastaajista mainitsi säännölliset tapaamiset kannustavan ammattilaisen kanssa
- Noin kaksi kolmesta vastaajasta nosti esiin oman motivaation tavoitteiden saavuttamista edistävänä tekijänä
- Yksilötyöskentelyn rinnalla yli puolet asiakkaista osallistui ryhmämuotoiseen toimintaan sisältäen sekä sosiaalisen kuntoutuksen omat ryhmät että kolmannen sektorin ryhmätoimintaa. Ryhmätoiminta kuitenkin mainittiin harvoin tavoitteiden saavuttamista edistävänä tekijänä.

Yhteenveto ja johtopäätökset 1/2

- Sosiaalisen kuntoutuksen asiakkailla oli mm. perheeseen ja ystäviin liittyviä sosiaalisia voimavaroja, mahdollisuuksia uuden oppimiseen, positiivisia näkemyksiä palveluista ja motivaatiota sosiaalisen kuntoutuksen työskentelyyn
- Useimmilla ei ollut parisuhdetta, lapsia tai työsuhdetta, jotka voivat vahvistaa yksilön sosiaalista hyvinvointia
- Yleisimmät hyvinvoinnin haasteet liittyvät psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen, arjen sujuvuuteen ja minäkäsitykseen. Siksi muiden, erityisesti mielenterveyspalvelujen saatavuus ja toimivuus sosiaalipalvelujen rinnalla, on myös sosiaalisen kuntoutumisen kannalta tärkeää.

Yhteenveto ja johtopäätökset 2/2

- Pienempi osa asiakkaista koki yksinäisyyttä ja ulkopuolisuutta, mihin ei tullut muutosta suhteellisen lyhyen seurantajakson aikana
- Seurantajaksolla suurimmalla osalla vastaajista hyvinvointia kuormittavat tekijät vähenivät määrällisesti
- Sosiaalisen kuntoutuksen avulla voidaan tukea ja kannatella asiakasta, herättää asiakkaassa positiivisia tulevaisuudennäkymiä ja suhtautumista omaan tilanteeseen sekä tukea muiden palvelujen käyttöä ja asiakkaan toimijuutta omassa ympäristössään

Lopuksi

- Pilotista saatiin suuntaa-antavia tuloksia kehittämisen ja rakenteellisen tiedon tuottamisen tueksi
- Tulkinta yhdessä ammattilaisten ja kokemusasiantuntijoiden kanssa
- Saatiin kokemuksia mittarin käytöstä osana sosiaalisen kuntoutuksen asiakastyötä
- Tarvetta sosiaalisen kuntoutuksen tutkimukselle
  - Useampia mittareita
  - Pidemmän aikavälin seuranta
  - Verrokkiryhmä

Kiitos!

Lisätietoa:

[Aikuisväestön hyvinvointimittari](#)

[Sosiaalisen kuntoutuksen
kartoitus](#)

rosa.hossain-karhu@hus.fi

Socca

Pääkaupunkiseudun
sosiaalialan osaamiskeskus

